

Đikić i Žagrović: Neovisni instituti ključ razvoja znanosti u JI Europi

Hrvatski znanstvenici u prestižnom časopisu opisali su što je ključno za postizanje znanstvene izvrsnosti

Za razvoj znanosti u zemljama Istočne i Jugoistočne Europe ključan je doprinos znanstvenika koji se vraćaju u svoje domovine nakon pet do deset godina provedenih u inozemstvu, zaključuju hrvatski znanstvenici Ivan Đikić i Bojan Žagrović u svom članku objavljenom danas u prestižnom svjetskom časopisu Nature Reviews Molecular Cell Biology.

Ivan Đikić

Primjeri

Hrvatski znanstvenici sa Mediteranskog instituta za istraživanje života (MedILS) iz Splita napisali su članak pod nazivom "Djetinjstvo feniksa: moderna biologija u Istočnoj i Jugoistočnoj Europi" koji govori o stanju i perspektivama znanosti u tom dijelu Europe. Časopis Nature Reviews inače objavljuje pregledne članke i kritička mišljenja zbog čega je članak doprinos promociji Hrvatske u međunarodnim znanstvenim krugovima. Autori su u članku prikazali trenutačne probleme, uspjehe i izazove u znanstvenom razvoju zemalja Istočne i Jugoistočne Europe. Za zoran prikaz situacije u ovom dijelu Europe iskorišteni su primjeri uspješnog Međunarodnog instituta za molekularnu biologiju u Varšavi, MedILSa u Splitu, ali i mnogih drugih centara izvrsnosti poput Instituta tehnologije u Tartu u Estoniji, Jožef Stefan Instituta u Ljubljani, ili Instituta molekularne genetike u Republici Češkoj. Pregledom zemalja Europe pokazali su kako je glavno obilježje većine bivših komunističkih zemalja bila nekonkurentna znanstvena infrastruktura, kaotična i zastarjela zakonodavna legislativa, značajan utjecaj politike na znanost što je pogodovalo velikom odljevu mozgova. Upravo takvo stanje postalo je plodno tlo za razvoj nezavisnih znanstvenih instituta kao generatora vrhunske znanosti. "Tako se stvorio niz uspješnih znanstvenih instituta, centara izvrsnosti, čiji znanstvenici postižu odlične rezultate i mogu

organizirati znanstveni rad na doista svjetskom nivou. Znanstvenici okupljeni u takvim centrima pokazali su kako su sposobni biti konkurentni i na natjecajima za međunarodne grantove", istaknuo je Ivan Đikić, znanstvenik na MedILS-u i na njemačkom Goethe Institutu. Dodao je kako razvoj takvih centara znanosti ovisi o vrhunskim projektima i istraživanjima, ali i razvoju cjelokupne okoline - od sveučilišta, infrastrukture, donošenja zakona, zapošljavanja stranih znanstvenika, naručivanja reagensa... Autori zaključuju kako se kultura kompetitivnosti, međunarodnog financiranja i kreativnog okruženja u tim centrima izvrsnosti još uvijek ne širi dovoljno brzo u sveučilične baze. To predstavlja jedan od najvažnijih izazova o kojem će ovisiti da li će navedene zemlje uspjeti značajno podići nivo svoje znanstvene baze ili ne.

Kako poboljšati

"Učinkovit put za poboljšanje statusa znanosti u zemljama Istočne i Jugoistočne Europe mora uključivati jednako znanstvenu izvrsnost i transparentnost, kao i međunarodnu superviziju programa i znanstvenika, kompetitivne grantove, punu podršku javnog i privatnog sektora te umreženje i angažiranje vrhunskih svjetskih znanstvenika na raznim projektima", kazao je Bojan Žagrović, znanstveni direktor MedILS-a. Kao izvori korišteni su podaci Europskog udruženja molekularne biologije, Howard Hughes Medical Institutea, Welcome Trust-a, te javno dostupni podaci o ministarstavima i akademijama znanosti pojedinih zemalja.